

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, Z. Ú., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**PREVENTIVNÍ ČINNOST POLICIE ČR NA
OKRESE ROKYCANY**

Autor práce: Hana Kroftová, DiS.

Studijní obor: Bezpečnostně právní činnost ve veřejné správě

Forma studia: Kombinovaná

Vedoucí práce: Mgr. Bc. Radovan Sládek

Katedra: Katedra právních oborů a bezpečnostních studií

2019

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, na základě vlastních zjištění a s použitím odborné literatury a materiálů uvedených v této práci.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna v souladu s § 47b zákona číslo 111/1998 Sb. v platném znění.

.....
Hana Kroftová, DiS.

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Mgr. Bc. Radovanu Sládkovi, za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

ABSTRAKT

KROFTOVÁ, H. *Preventivní činnost Policie ČR na okrese Rokycany : bakalářská práce*. České Budějovice : Vysoká škola evropských a regionálních studií, 2019. 53 s. Vedoucí bakalářské práce : Mgr. Bc. Radovan Sládek.

Klíčová slova: preventivní činnost, projekt, prevence, policista pořádkové policie, dopravní policie, oddělení tisku a prevence.

Práce řeší preventivní činnost policistů na okrese Rokycany. Definiuje pojmy preventivní a represivní činnost, rozdělení prevence, policistu vykonávajícího preventivní činnost při výkonu své služby a policistu zařazeného na oddělení tisku a prevence a jeho preventivní působení. Dále analyzuje jeden z projektů, který je realizován ze strany Policie ČR na základních a středních školách u cílové skupiny. Součástí je dotazníkové šetření s respondentkami, které se projektu účastnily. Cílem bylo také za pomoci řízeného rozhovoru se zástupci škol zjistit situaci ohledně spokojenosti, míry a efektivnosti preventivní činnosti ze strany Policie ČR na vybraných školách.

ABSTRACT

KROFTOVÁ, H. *Prevention of the Police of the Czech Republic in District Rokycany*. České Budějovice : The College of European and Regional Studies, 2019. 53 p. Supervisor : Mgr. Bc. Radovan Sládek.

Key words: preventive action, dividing of prevention, repression, police project.

The thesis deals with prevention activities of police officers in Rokycany district. It defines the concepts such as prevention and repression, diving of prevention, a police officer performing prevention activities while on duty and a police officer assigned to the press and prevention department and their prevention action. It also analyses one of the projects carried out by the Police of the Czech Republic in target groups at primary and secondary schools. It includes a survey with respondents who participated in the project. The aim was also to find out about the situation regarding satisfaction, amount and effectiveness of preventive action by the Police of the Czech Republic with the help of a pen-and-paper interview with school representatives at selected schools.

Obsah

ÚVOD	8
1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE	10
2 PREVENCE KRIMINALITY	11
2.1 Dělení prevence kriminality	12
2.2 Rozdělení prevence dle obsahu	12
2.3 Rozdělení prevence dle adresáta	12
3 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A PREVENCE	14
3.1 Preventivní činnost zakotvena v zákoně	14
3.2 Represe a prevence	14
3.3 Preventivní činnost Policie ČR	15
4 POLICISTÉ ÚZEMNÍHO ODBORU ROKYCANY	16
4.1 Preventivní činnost policistů pořádkové policie	16
4.2 Preventivní činnost policistů dopravní policie	17
4.2.1 Dopravně bezpečnostní akce	19
5 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ NA ROKYCANSKU	21
5.1 Bezpečnostní opatření – chatové oblasti	21
5.2 Bezpečnostní opatření – alkohol	22
5.3 Bezpečnostní opatření – ubytovny	22
6 POLICISTA Z ODDĚLENÍ TISKU A PREVENCE	24
6.1 Policista z oddělení tisku a prevence na Rokycansku a jeho činnost	25
6.2 Poskytování informací	26
6.3 Spolupráce se samosprávou	27
6.4 Preventivní akce celorepublikového charakteru na Rokycansku	27
6.5 Preventivní akce na Rokycansku	28
6.6 Besedy na Rokycansku	29
6.7 Besedy a ukázky v mateřských a základních školách	30

7	AKTUÁLNÍ PROJEKTY – „DOJEĎ OK!“	32
7.1	Projekt „Bezpečí ženám a dívkám“	32
8	VLIV PROJEKTU „BEZPEČÍ ŽENÁM A DÍVKÁM“	34
8.1	Dotazníkové šetření	34
8.2	Vyhodnocení dotazníkového šetření.....	35
	Dotazníkové šetření grafy - otázky 1 - 8	35
9	ŘÍZENÝ ROZHOVOR NA ŠKOLÁCH.....	43
	ZÁVĚR	46
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	48
	Literární zdroje	48
	Firemní literatura	48
	Legislativní dokumenty	49
	Elektronické dokumenty	49
	SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ	50
	SEZNAM PŘÍLOH.....	51

ÚVOD

Vybrané téma bakalářské práce bylo ovlivněno současnou a i v budoucnu stálou celospolečenskou přítomností. Vzhledem k použitelným zkušenostem zpracovatelky bakalářské práce bude vymezena a objasněna preventivní činnost Policie ČR na Územním odboru Rokycany. Pod preventivní činností si veřejnost může představit jakoukoliv aktivitu, při které se policisté pokoušejí preventivními radami, informováním o možnostech protiprávního jednání, ale také osvětou, která spadá do pravomoci Policie České republiky působit na občany, aby se nestali obětmi protiprávního jednání. Policisté zařazení v oddělení tisku a prevence se zabývají zmiňovanou preventivní činností. U policie je autorka práce ve služebním poměru zařazena od srpna roku 2009. Vzhledem k tomu, že od přijetí do služebního poměru měla možnost projít více pozicemi, může říct, že se preventivní činnost policistů prolíná všemi útvary policie na území okresu Rokycany a tvoří velmi významnou činnost policistů. Prevence je důležitou formou komunikace mezi veřejností a policií. Cílem takové činnosti policistů je zvyšovat důvěru veřejnosti vůči policii, aby si občané uvědomili, že jejich úkolem je dohlížet na dodržování zákonů a snaha protiprávním jednáním předcházet, zejména s cílem ochránit případné poškozené či oběti. Při preventivní činnosti jsou občané upozorňováni, že mnohdy i oni sami mohou dodržováním základních pravidel předcházet tomu, aby se nestali obětmi protiprávního jednání. Policisté zařazení do oddělení zabývajícím se prevencí se snaží veřejnosti práci policie prezentovat a ukázat, že vedle represe, která zde vždy ze strany policie bude fungovat, se policisté zaměřují i na činnost preventivní, která je čím dál více prosazována. Represivní činnost chápeme jako činnost uplatňující násilí, případně donucovací, potlačovací. Mezi preventivní činnosti pak patří různé programy, celorepublikové preventivní akce, ale i např. činnost policistů při běžném výkonu jejich služby, kde jsou občané upozorňováni na opatrnost, nové trendy v protiprávních jednání a vše směřuje k tomu a smyslem je, aby se nestávali obětmi protiprávního jednání. Jedná se zpravidla o primární prevenci. Prevence je v širším smyslu chápána jako předcházení, ochrana. Ve vztahu ke společnosti můžeme mluvit o předcházení sociálně – patologickým jevům (nepravostem, nežádoucím jevům), kterým se společnost brání. Bakalářská práce objasňuje všeobecný pojem prevence kriminality, její rozdělení a nejčastěji prováděnou preventivní činnost policistů ve služební uniformě na území okresu Rokycany. Mezi tyto patří policisté jak pořádkové, tak i dopravní policie. Dále pak autorka vystihuje činnost, kterou provádí v rámci svého zařazení u policie na

oddělení tisku a prevence. Úkolem policisty, který je na této pozici, je informování veřejnosti o aktuálních případech, které se na území okresu Rokycany staly. Tyto zveřejněné informace mají působit nejen informativně, ale také preventivně, neboť upozorňují na možná rizika s důrazem na obezřetnost. Významnou preventivní činností jsou pak realizace besed, přednášek, ukázek apod., která se řadí mezi primární prevenci. Při této činnosti se zaměřuje na určitou cílovou skupinu (např. děti z mateřských, základních či středních škol, začínající řidiče, seniory, apod.) a konkrétní problematiku. Kriminalita byla problémem společnosti jak v minulosti, tak se jedná o problém současnosti a s jistotou pak možno tvrdit, že se bude jednat i o problém v budoucnu. Mnohdy právě preventivní chování, obezřetnost, přispěla k tomu, že nebude konkrétní oběti a jejich následků. Je tedy nutné, aby prevence kriminality byla vyzdvihována a zaujíkala jedno z prvních míst.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem bakalářské práce je shledat, zda je cílová skupina u konkrétního preventivního projektu „Bezpečí ženám a dívkám“ dostatečně informována o problematice, jaký je přínos projektu pro posluchačky, čím je obohatil a zda si rizika, kriminogenní faktory, uvědomovaly ve stejné míře před absolvováním besedy, stejně jako po jejím skončení. Vedlejším cílem je zjistit, zda preventivní činnost v podobě přednášek a realizace projektů na základních a středních školách, která ze strany policistky z oddělení tisku a prevence tvoří největší část preventivní činnosti, zda na škole probíhá, zda je dostatečná, a to co se týče do počtu, tak i ohledně vhodnosti a aktuálnosti volených témat přednášek, prezentací. Na základě těchto cílů si autorka zvolila dvě hypotézy. **První hypotéza** – Absolventky projektu si neuvědomují rizikové chování a místa v běžných životních situacích, neuvědomují si, že právě i ony by se mohly stát obětí trestné činnosti. **Druhou hypotézou je** – Preventivní činnost ze strany Policie ČR na území okresu Rokycany by byla požadovaná od zástupců základních a středních škol ve větší míře. Průzkum proběhne na základních a středních školách na území Rokycanska, kde na základě získaných výsledků, bude snahou s těmito nadále pracovat, popřípadě navrhnout určitá výkonnější opatření, která by vedla k větší efektivnosti. Preventivní projekt, který je na základních a středních školách realizovaný, je zaměřený na ovlivnění dívek věkové kategorie od čtrnácti let v běžných životních situacích v souvislosti s možností vyvarování se nebezpečného jednání, odhadem hrozícího nebezpečí a zvyšování informovanosti o prvcích osobní ochrany a obrany. Na školách jsou u cílové skupiny realizovány besedy, kde je snahou přiblížit dívkám, jak se mají chovat v běžných životních situacích v souvislosti s možností vyvarování se nebezpečného jednání, odhadnutí hrozícího nebezpečí a zvyšování informovanosti o prvcích osobní ochrany a obrany. Zmíněno je rizikové prostředí a situace, rady, jak se vyvarovat nepříjemným zážitkům na ulici, ve společnosti, při seznamování, doma, nebo při cestování. Jak předcházet a předvídat, aby se žena nestala obětí, popřípadě kam se jako oběť obrátit. Cílem práce je zpracovat a posoudit dotazníky, potvrdit či vyvrátit autorkou zmiňované hypotézy a díky získaným výsledkům nastínit nová možná řešení, případnou proměnu současného stavu. Dále pak za pomoci řízeného rozhovoru získat informace ze strany zástupců škol (výchovných poradců, preventistů), následně je vyhodnotit a efektivně s nimi naložit.

2 PREVENCE KRIMINALITY

Prevence je souhrn opatření, která mají předcházet a zamezit nežádoucímu jevu. Prevence kriminality představuje pokus eliminovat trestnou činnost ještě před jejím započítím nebo před jejím pokračováním. Do prevence kriminality můžeme zařadit veškeré aktivity, které směřují k předcházení páchání trestných činů, také k minimalizování jejich výskytu cestou zamezení páchání nebo neutralizací podmínek a příčin vzniku trestných činů. Můžeme rovněž do této činnosti zařadit opatření, která mají zmírnit rozsah a závažnost kriminality, a to prostřednictvím kriminogenních příležitostí nebo působením na potenciálního pachatele a oběti trestných činů.¹

Podle Protivínského „*prevenci kriminality je třeba chápat jako soubor aktivit, vyvíjených státními, veřejnoprávními i soukromými subjekty, směřujícími ke kontrole kriminality i ke snížení strachu z ní.*“²

Pojem prevence kriminality je obsažen v mnoha literaturách, kde se můžeme setkat s mnoha definicemi. Autoři Večerka a Holas v publikaci Úspěšnost preventivní práce uvádí, že společnost musí pro členy společnosti udělat takové antikriminogenní prostředí, co by v mnoha případech mělo za výsledek brzké odvrácení určitých jedinců od delikventní trasy v jejich životě, tím se uvolní příslušným orgánům zajišťující represi, které pak budou moci odborně pracovat na návratu do společnosti s těmi, u kterých nepomohlo preventivním působením, odradit je od jejich jednání. Takový předpoklad se očekává, když by společnost měla jak na úrovni státní i nestátní takové výchovné podněty, které by měly velmi vysokou míru pravděpodobnosti od delikventního vývoje. Uvádí, že dobře odvedená preventivní činnost je působivým nástrojem ke snižování kriminality.³

Autoři Štefunková a Šejvl v příručce pro pedagogické pracovníky popisují prevenci kriminality takto: „*Prevenci kriminality v nejobecnějším smyslu lze chápat jako intervenci realizovanou různými subjekty na různých stupních, přičemž v zásadě je hlavním účelem zabránit trestné činnosti ještě před tím, než k ní dojde. Tedy kriminalitě předcházet.*“⁴

¹ ZAPLETAL a kolektiv, *Prevence kriminality*. Praha. 2005. s. 8

² PROTIVÍNSKÝ, M., *Prevence kriminality*. Praha. 1999. s. 7

³ VEČERKA, K., HOLAS, J., *Úspěšnost preventivní práce*. Praha. 2001. s. 2-3

⁴ ŠTEFUNKOVÁ, M., ŠEJVL, J., *Základy prevence kriminality pro pedagogické pracovníky*. Praha. 2012. s. 11

S ohledem na to, že trestná činnost vznikne z více různých činitelů, je nutné, aby koordinovaným přístupem fungovaly na různých úrovních nejen státní orgány. Policie ČR nefunguje pouze z represivního hlediska, ale čím dál více je propagována její činnost v oblasti prevence. Při snižování kriminality hraje svoji roli právě prováděná prevence.⁵

2.1 Dělení prevence kriminality

Za výchozí dělení kriminality můžeme považovat dělení preventivních strategií na přímé a nepřímé, přičemž u přímé je zaměření bezprostředně proti kriminalitě a u nepřímé je prvotním cílem zaměření se na zkvalitnění celkových životních podmínek.⁶

2.2 Rozdělení prevence dle obsahu

Z obsahového hlediska můžeme prevenci kriminality rozdělit na sociální prevenci, situační prevenci a na prevenci viktimmnosti. Sociální prevence je zaměřena na sociální faktory kriminality a někdy je označována jako „orientovaná na pachatele“, tedy na chování potenciálního pachatele. Situační prevence je zaměřena na zmenšování počtu příležitostí k páčání trestné činnosti, tedy je zaměřena na kriminogenní situace. Poslední zmiňovaná prevence viktimmnosti je zaměřena na potenciální oběti trestných činů.⁷

2.3 Rozdělení prevence dle adresáta

Mezi další dělení prevence kriminality se řadí dělení dle okruhu adresáta. V tomto dělení preventivních aktivit členíme prevenci na primární, sekundární a terciální.

„Prevence primární je zaměřena na obecněji definované celky – např. mládež, město. Těžiště spočívá v rodinách, školách a v místních společenstvích. Zaměřuje se na pozitivní ovlivňování hodnotové orientace, zahrnuje výchovné, zdravotní, osvětové a poradenské aktivity v širokém záběru, např. ke zdravému životnímu stylu, pozitivnímu využívání volného času.“⁸

⁵ SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*. České Budějovice. 2014. s. 73

⁶ ZAPLETAL a kolektiv, *Prevence kriminality*. Praha. 2005. s. 9

⁷ ZAPLETAL a kolektiv, *Prevence kriminality*. Praha. 2000. s. 7

⁸ CEJP, M., MAREŠOVÁ, A., MULISOVÁ, M., NIKL, J., SHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., *Kriminologický slovník*, Praha. 2011. s. 142

Primární prevence obsahuje zejména výchovné, vzdělávací, volnočasové, osvětové a poradenské aktivity, ty mají být směřovány k co nejširší veřejnosti. Zásadní péče by měla být směřována na kladné působení dětí a mládeže.⁹

Nejlepší možností, jak můžeme v naší pospolitosti ovlivnit dění tak, aby bylo co nejméně obětí, nebylo jejich poškození, je právě působením primární prevence. S ohledem na její rozsáhlost a rozmanitost je velmi těžké ji jednoznačně stanovit. Pokud jednoduchým způsobem vymezíme tuto prevenci, můžeme mluvit o výchovném působení a legislativním působení, ačkoliv se tyto prolínají. Při prevenci primární je velice důležitá informovanost rizikových skupin, rovněž i ostatních občanů o problematice obětí trestných činů, případných pravděpodobnostech, kdy takové ohrožující situace je možné včas odhalit a předejít tak následkům. Taková prevence by neměla mířit jen mezi řady dospělých, ale začít již u dětí.¹⁰

Oproti tomu sekundární prevence je již zaměřena na adresáty, kde je již větší riziko, že by se mohli stát pachateli trestné činnosti. Stejně tak se sekundární prevence zaměřuje na rizikové faktory nacházející se v sociálním prostředí, kde ohrožené osoby žijí. Poslední zmiňovaná prevence v dělení dle okruhu adresáta je prevence terciální. Ta se zaměřuje na předcházení již opakované trestné činnosti, tedy kriminální recidivě. V tomto případě můžeme mluvit převážně o resocializaci (tzv. zpětné začlenění osob do společnosti) pomocí uplatnění v pracovním procesu, nového bydlení atd.¹¹

⁹ PROTIVÍNSKÝ, M., *Prevence kriminality*. Praha. 1999. s. 8

¹⁰ VELIKOVSKÁ, M., *Psychologie obětí trestných činů*. Praha. 2016. s. 116-118

¹¹ CEJP, M., MAREŠOVÁ, A., MULISOVÁ, M., NIKL, J., SHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., *Kriminologický slovník*, Praha. 2011. s. 142

3 POLICIE ČESKÉ REPUBLIKY A PREVENCE

Policie České republiky byla zřízena zákonem České národní rady číslo 283/1991 Sb., o Policii České republiky, který nabyl účinnost dne 15. července roku 1991, a ve kterém je upraven jednotný postup bezpečnostních složek. Hlavními úkoly jednotného ozbrojeného bezpečnostního sboru je ochrana osob a majetku, ochrana veřejného pořádku, předcházení trestné činnosti, plnění úkolů podle trestního řádu na úseku vnitřního pořádku státu a dalších úkolů vyplývajících z dalších zákonů. Účinnost tohoto zákona byla zrušena dnem 1. 1. 2009 a byl nahrazen zákonem č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky.¹²

3.1 Preventivní činnost zakotvena v zákoně

Preventivní činnost policistů je zakotvena v zákoně o Policii ČR. Mezi úkoly policie, které jsou vymezeny v ustanovení § 2 zákona o policii, je stanoveno, že policie slouží veřejnosti a jejími úkoly je chránit zájmy týkající se bezpečnosti osob, majetku a veřejného pořádku. V tomto ustanovení je ale také zakotveno, že úkolem policie je chránit veřejný pořádek a předcházet trestné činnosti. V § 14 zmiňovaného zákona je stanoveno, že policie při plnění úkolů spolupracuje s ozbrojenými silami, bezpečnostními sbory a dalšími orgány veřejné správy, jakož i s právníckými a fyzickými osobami. Tady jde o nejméně vyjádřenou konkrétní spolupráci s různými subjekty, a to při plnění určitých policejních úkolů, kam řadíme i oblast prevence kriminality. V zákoně o policii se v § 17 hovoří o spolupráci s osobami, a to jak fyzickými, tak i právníckými. Zde je vymezeno, že policie s právníckými a fyzickými osobami spolupracuje v souvislosti s jejich činností v oblasti prevence kriminality a sociálně patologických jevů, ale také v oblasti prevence a při řešení následků, které mohou nastat v souvislosti s nějakými krizovými situacemi či mimořádnými situacemi na úseku vnitřního pořádku a bezpečnosti.¹³

3.2 Represe a prevence

Kriminologický slovník popisuje trestní represí, která pochází z latiny reprimó, repressi – obrana, zábrany, potlačení odvěta. Tuto lze chápat jako následnou reakci na

¹² ZÁKONY PRO LIDI.CZ [online]. 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>

¹³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s komentářem. Praha. 2013. s. 40-89

spáchaný protiprávní skutek. Jelikož trestní represe zasahuje do života občana, proto je v právních státech podrobně upravována zákony. Je to nejintenzivnější forma reakce státu, kdy dochází k autoritativnímu uplatňování veřejné moci za protiprávní jednání, a proto by měla být tím nejkrajnějším řešením tzv. „ultima ratio“. K činnosti Policie ČR, která se v rámci svých pravomocí na trestní represí podílí, můžeme především zařadit odhalování a objasňování trestných činů. Policie ČR spadá do systému trestní justice. Represivní činnost je již na bázi trestu, který následuje za spáchání protiprávního jednání.¹⁴

3.3 Preventivní činnost Policie ČR

Při preventivní činnosti má policie za úkol předcházet kriminalitě a v co největší míře zajistit taková opatření, aby tomuto jevu zabránila a předcházela. Preventivní činností pak policie chrání veřejnost před protiprávním jednáním potencionálního pachatele. Při realizaci preventivních opatření ze strany policie, která mají být zdařilá, je zapotřebí znát stav týkající se vývoje trestné činnosti. Policisté si na teritoriu svého působení analyzují a vyhodnocují bezpečnostní situaci. Po vyhodnocení analýzy pak policie přistoupí k vlastnímu opatření, popř. přizve, iniciuje orgány veřejné správy k východisku problému. Při této činnosti policie vychází ze statistik, které uvádějí počet trestných činů a další podrobnosti ke konkrétnímu případu, pracují ale i s přijatými oznámeními na bezplatnou linku tísňového volání nebo přímo na konkrétní služebnu policie. Podle Svatoše je analytická činnost v oblasti vnitřní bezpečnosti a prevence kriminality podceňována a není pracováno v plné míře s jejími přínosy. Na rozboru kriminality a jejích původu by měla být založena prevence kriminality.¹⁵

¹⁴ CEJP, M., MAREŠOVÁ, A., MULISOVÁ, M., NIKL, J., SHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., *Kriminologický slovník*, Praha. 2011. s. 211

¹⁵ SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*. České Budějovice. 2014. s. 76-77

4 POLICISTÉ ÚZEMNÍHO ODBORU ROKYCANY

Územní odbor Rokycany organizačně spadá pod Krajské ředitelství policie Plzeňského kraje Policie ČR. Všichni policisté, zejména pak policisté obvodních oddělení a dopravního inspektorátu, působí každodenně při svém výkonu služby i preventivně, aniž by si mnohdy tuto skutečnost uvědomovali, např. pouhá přítomnost policisty v uniformě, projetí policejní hlídky ve služebním vozidle obcí působí preventivně a u veřejnosti vzbuzuje pocit bezpečí. Naopak působí tato činnost na osoby potenciálních pachatelů, které může přítomnost policistů od páchání protiprávního jednání odradit.¹⁶

4.1 Preventivní činnost policistů pořádkové policie

Závazným pokynem o plnění základních úkolů služby pořádkové policie se řídí policisté na území Rokycanska stejně jako policisté v rámci celé České republiky. Zde je popsána činnost obvodních a místních oddělení krajských ředitelství Policie České republiky. Mimo to jsou zde vymezeny pojmy jako např. bezpečnostní situace, oddělení, obvodní a místní oddělení krajských ředitelství policie, dozorcí služba a občůzková služba atd. Právě zmiňovaná občůzková činnost je u policistů úzce spjata s preventivní činností. Jedná se o vykonávanou činnost policistů v okrscích, tzn. na určitém území, které mají policisté přiděleny v rámci svého fungování na obvodním oddělení. Jejich výkon služby v souvislosti s touto činností je pak systematický a je založen na dobré osobní a místní znalosti. Policisté (okrskáři) úzce spolupracují se státními orgány, orgány samosprávných celků (např. zastupitelstvo obce) a právníckými a fyzickými osobami. Vzhledem k těmto kontaktům a úzké spolupráci pak mohou policisté předcházet páchání trestné činnosti. Získávají od občanů poznatky a upozorňují na možná rizika páchání protiprávního jednání dle aktuálního stavu trestné činnosti. Policisté vykonávající občůzkovou službu, zajišťují bezprostřední kontakt s veřejností a tato činnost je zaměřena na prevenci. Policisté se zaměřují zejména na místa, kde dochází k častému narušování veřejného pořádku, páchání trestné činnosti a jiné protiprávní činnosti. Preventivní charakter má samozřejmě i znalost zájmových osob z pohledu jejich předchozí nebo současné trestné činnosti. Neméně důležitá je znalost osob, které jsou přístupné a ochotné spolupracovat s policií a mohou poskytovat informace

¹⁶ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policie-plzenského-kraje-se-predstavuje.aspx>

o připravované nebo páchané trestné činnosti, či poskytnout informace o narušení veřejného pořádku. Ve většině případů policista při výkonu obchůzkové činnosti vykonává službu samostatně a mnohdy může spojit činnost pro několik okrsků. Součástí přiděleného okrsku je pro policistu důležitá i evidence a průběžná aktualizace přehledu o okrsku. V listinné nebo v elektronické formě okrskář zpracovává přehled o svém okrsku. Jeho přesný obsah stanoví vedoucí daného oddělení. Okrsek, který má policista (okrskář) na starosti, je část území v rámci jeho obvodu, která mu byla přidělena. Zde policista přejímá osobní odpovědnost za výkon obchůzkové služby. V souvislosti s touto činností (obchůzkové činnosti) je úzce spjata i preventivní činnost. Z pohledu potenciálních pachatelů, jež si mohou objekty, které se stávají předmětem jejich zájmu, předem vyhlédnout tzv. natipovat s úmyslem dopustit se zde následně protiprávního jednání, může častá a náhodná přítomnost policisty potenciálního pachatele od protiprávního jednání odradit.¹⁷

4.2 Preventivní činnost policistů dopravní policie

Podle Pavlíčka je preventivní činnost v souvislosti s bezpečností a plynulostí v silničním provozu promyšlený postup. Jeho cílem je právě bádání a zamezování všech příčin, jevů a dalších souvislostí, které mohou ovlivnit bezpečnost v silničním provozu na pozemních komunikacích. Základním cílem je co nejvíce odvrátit, předcházet a minimalizovat rizika a následky v silničním provozu za pomoci vhodných technik a prostředků. Preventivní opatření, která zajišťují dopravní služby, jsou tzv. specifická a předchozí zajištění silničního provozu. První zmíněné směřuje k předcházení, odchýlení jednání v souvislosti se silničním provozem, které by ohrozilo, nebo omezilo jeho plynulost. Druhé opatření je před nežádoucím jednáním směřováno k těm základním faktorům soustavy bezpečnosti silničního provozu – člověku, vozidlu, silnici. V tomto směru se klade důraz na předcházení, minimalizování případného ohrožení. Cílem jiných opatření je zaměřen se na ty, kteří již v silničním provozu z důvodu ztráty způsobilosti jsou nežádoucí, ti by mohli ohrozit nejen sebe, ale také ostatní účastníky. Každé opatření v silniční dopravě má příznačný rys, kterým je ochranný aspekt. Mezi zásady preventivní činnosti v silničním provozu patří ucelené informace, které jsou nezbytné k následnému vhodnému preventivnímu opatření. Mezi takové patří neodmyslitelně

¹⁷ Závazný pokyn policejního prezidenta o plnění základních úkolů služby pořádkové policie. Praha. 2012. č. 180/2012, s. 1-16

statistika dopravní nehodovosti, ale i další skutečnosti, které vyplývají z vyšetřovaných dopravních nehod nebo i další fakta, které policisté zjistí při výkonu služby. Ucelenost prevence je důležitá k její účinnosti. Co se týče prevence v silničním provozu, je třeba zmínit skutečnost, že objektem jsou takřka všichni občané, zejména pak řidiči motorových vozidel. Při výkonu služby policisty dopravní policie nad dohledem v silničním provozu je pak účinnost podmíněna perfektní znalostí policisty napříč celé oblasti jeho činnosti.¹⁸

Stěžejním pokynem zejména pro dopravní policisty je závazný pokyn, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Tento pokyn příslušníkům stanovuje postup při plnění úkolů, které vyplývají ze souvisejících právních předpisů s touto činností při dohledu nad bezpečností a plynulostí provozu na pozemních komunikacích, jako je např. postup při šetření dopravních nehod, postup při zastavení kontrolovaného vozidla, letecký dohled nad silničním provozem atd. Při běžném dohledu nad silničním provozem a při dopravně bezpečnostních akcích se policisté zaměřují např. na kontrolu řidičů, kteří porušili zákonné ustanovení v podobě řízení vozidla pod vlivem alkoholu či omamné a psychotropní látky. Účelem je odhalení těchto řidičů a zejména ochrana ostatních účastníků silničního provozu před řidiči, kteří se jednání dopustili. Dalším zaměřením je např. kontrola dodržování stanovených rychlostních limitů vozidel v obci nebo mimo obec. Cílem je předcházet a snižovat počet dopravních nehod, které mají mnohdy tragické následky. Policisté dohlížejí na kontrolu dodržování všech obecně platných ustanovení zákona o provozu na pozemních komunikacích, a současně provádějí i kontrolní činnost spojenou s pátráním po osobách, věcech a odcizených vozidlech. Tento pokyn policistům stanovuje rovněž i preventivní činnost. Právě článkům dopravní policie stanovuje v souvislosti s preventivní činností spolupracovat s ostatními útvary, bezpečnostními sbory, ale i s dalšími orgány veřejné správy, a to i s fyzickými a právníckými osobami. Výjimkou není pro policisty organizování či účast na preventivních akcích, které se nesou v duchu besed, přednášek, zveřejňování článků v tisku a zejména se pak podílí na preventivních dopravně bezpečnostních akcích. Akce jsou organizovány dvěma způsoby. První dopravně bezpečnostní akce typu „X“ je zaměřena na všeobecný dohled na silniční provoz s využitím jednotlivých speciálních kontrol. Druhý typ akce „Y“ je zaměřen na speciální kontrolu dodržování zákazu požívání alkoholických nápojů a jiných návykových látek řidiči vozidel před a během jízdy.

¹⁸ PAVLÍČEK, K., *Dopravně bezpečnostní činnost Policie*. Praha. 1995. s. 93-96

Na území okresu Rokycany je během roku organizováno několik akcí jak typu „Y“, tak i typu „X“. Takové akce nemají jen charakter represivní, kdy cílem je odhalit potenciální pachatele protiprávních jednání, kteří svým jednáním porušují zákonná ustanovení. Cílem těchto akcí je i preventivní charakter. Prevenci můžeme vnímat již ve chvíli, kdy vidíme na pozemní komunikaci policistu, který provádí činnost v souvislosti s dohledem nad bezpečností a plynulostí silničního provozu. Veřejnosti je vzhledem k medializaci obdobných akcí znám fakt, že akce skýtající takové policejní činnosti probíhají na Rokycansku stejně jako po celém území České republiky. Z tohoto je zřejmé, že každý z řidičů by si měl být vědom, že při jízdě se může s policisty při dohledu nad bezpečností a plynulostí v silničním provozu setkat kdykoliv na předem neurčených místech.¹⁹

4.2.1 Dopravně bezpečnostní akce

Cílem dopravně bezpečnostních akcí, které jsou pořádány na území okresu Rokycany, je pozitivně ovlivnit dopravně bezpečnostní situaci na tomto teritoriu. Při realizaci dopravních akcí se dopravní policisté a policisté z obvodních oddělení na Rokycansku zaměřují na různou cílovou skupinu, kterou mohou být chodci, cyklisté, řidiči motorových vozidel, řidiči motocyklů, řidiči nákladních souprav či autobusů. U chodců policisté dohlížejí zejména na správné chování vyplývající pro tyto účastníky ze zákona, kam můžeme zařadit např. správné přecházení vozovky, či povinnost být označen reflexním prvkem.

„Pohybuje-li se chodec mimo obec za snížené viditelnosti po krajnici nebo po okraji vozovky v místě, které není osvětleno veřejným osvětlením, je povinen mít na sobě prvky z retroreflexního materiálu umístěné tak, aby byly viditelné pro ostatní účastníky provozu na pozemních komunikacích.“²⁰

Cyklistům policisté kontrolují mimo jiné stav jízdních kol, povinnou výbavu. Cyklistům mladším osmnácti let, zda respektují povinnost mít při jízdě ochrannou přilbu a další povinnosti, které těmto účastníkům silničního provozu ukládá zákon. U řidičů nákladních souprav pak probíhají kontroly, které se zaměřují mimo jiné na vážení nákladu, kontrolu technického stavu vozidla, tachografů a další povinnosti. Akce, které

¹⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta, kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. Praha. 2009. č. 160/2009, s. 1-12

²⁰ ZÁKONY PRO LIDI [online]. 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>

jsou zaměřeny na autobusovou dopravu a přepravu osob, mají prvořadý zájem na tom, aby lidé cestovali bezpečně a nebyl ohrožen jejich život. Proto se policisté zaměřují na technický stav vozidel, na to, zda řidiči dodrželi dobu odpočinku a další povinnosti, které jim stanovuje zákon. Ať se policisté při dopravní akci zaměřují na jakoukoliv cílovou skupinu, smyslem je odhalit ty, kteří se protiprávního jednání dopustili, za účelem ochrany ostatních účastníků silničního provozu, kteří by se mohli stát v souvislosti s porušením zákona jinými osobami oběťmi. Tyto akce jsou na Rokycansku připravovány a konány v nepravidelných intervalech po celý rok a ve většině případů policisté informují veřejnost o akci až po jejím skončení.²¹

²¹ ZÁKONY PRO LIDI [online]. 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>

5 BEZPEČNOSTNÍ OPATŘENÍ NA ROKYCANSKU

Policisté na Rokycansku, obdobně jako kolegové v rámci celého území České republiky realizují během roku několik bezpečnostních opatření. Cílem takových akcí, které jsou jak preventivního, tak i represivního charakteru, je zaměření se na zkvalitnění bezpečnostní situace v konkrétních lokalitách a mají vést ke zvýšení pocitů bezpečí občanů žijících v těchto místech. Policisté na Rokycansku se na základě vyhlášení bezpečnostního opatření zaměřují např. na kontrolu chatových oblastí, zda nedošlo k jejich narušení vloupáním, nebo na mládež, kde je cílem kontrola dodržování zákazu podávání alkoholu či omamných a psychotropních látek nezletilým a mladistvým. Mezi další cílovou skupinu patří senioři, kteří jsou velice zranitelnou skupinou v souvislosti s majetkovou trestnou činností. V těchto případech se policisté snaží preventivně působit např. na parkovištích u obchodních domů, aby se zde senioři nestali obětí protiprávního jednání ze strany podvodníků, kteří si vybírají právě občany seniorského věku a využívají jejich důvěřivosti. Každoročně se konají i opatření zaměřená na protiprávní jednání páchané na hřbitovech a přilehlých místech. Pod pojmem bezpečná železniční stanice, bezpečné přechody či bezpečně do školy se opět skrývá opatření s cílem předcházet protiprávnímu jednání a působit na veřejnost preventivní činností. Všechny preventivní akce, které probíhají na území okresu Rokycany, jsou realizovány na základě jejich vyhlášení. Do těchto akcí je většinou přizván i policista z oddělení tisku a prevence, který si na tyto akce přizve sdělovací prostředky a těmto poskytuje aktuální informace z místa akce. Cílem medializace těchto bezpečnostních opatření je převážně preventivní charakter. Připomenout základní pravidla týkající se problematiky probíhajícího opatření a upozorňovat veřejnost na možná rizika protiprávního jednání.

5.1 Bezpečnostní opatření – chatové oblasti

Bezpečnostní opatření se zaměřením na kontrolu chatových oblastí probíhá při nasazení určitého počtu sil a prostředků, které se určuje dle velikosti opatření, do něhož se zapojují zejména policisté pořádkové a dopravní policie, ale i policisté z oddělení služební kynologie se služebními psy. Ti provádějí kontrolu v chatových oblastech jednak za účelem zjištění, zda nedošlo ze strany majitelů objektů k pochybení v souvislosti s nesprávným zajištěním nemovitosti. Dalším záměrem je kontrola nemovitostí a toho,

zda nedošlo k jejich napadení ze strany neznámého pachatele. Cílem obdobných akcí je i pátrání po hledaných osobách a věcech a také kontrola osob a vozidel.²²

V případě zjištění nezajištěné nemovitosti provede policista, který tuto skutečnost vyhledal, vyrozumění majitele objektu, aby zabránil případnému protiprávnímu jednání. Tato povinnost vyplývá ze zákona o Policii ČR č. 273/2008 Sb. V ustanovení v § 15 je stanoveno, že v rámci spolupráce policie upozorňuje orgány, fyzické a právnické osoby na skutečnost, která se dotýká jejich činnosti a mohla by vést k ohrožení nebo porušení vnitřního pořádku a bezpečnosti.²³

5.2 Bezpečnostní opatření – alkohol

Bezpečnostní opatření, kde se policisté zaměřují na podávání alkoholických nápojů nezletilým a mladistvým, užívání omamných a psychotropních látek nezletilými a mladistvými osobami, následné páchaní trestné činnosti a dodržování veřejného pořádku, se s ohledem na věk těchto osob stávají citlivějšími a zpravidla se tyto akce medializují až po jejich skončení. Do opatření takového charakteru se mimo policistů pořádkové, dopravní a kriminální služby i kynologů zapojují též pracovníci České obchodní inspekce, Hasičského záchranného sboru. Zároveň jsou oslovováni ke spolupráci i zástupci hygienické stanice, živnostenského odboru v rámci Městského úřadu Rokycany či zástupci z oblastního inspektorátu práce. Policisté provádějí mimo výše zmíněné činnosti kontrolu osob, se zaměřením na věci pocházející z trestné činnosti a zjišťují poznatky k problematice ohledně návykových látek jak u nezletilých, tak i mladistvých. Terčem policistů se stávají vytipované zájmové objekty či lokality, které jsou cílovou skupinou navštěvovány či osidlovány. Cílem opatření takového charakteru je ochrana nezletilých a mladistvých před alkoholem a omamnými a psychotropními látkami.²⁴

5.3 Bezpečnostní opatření – ubytovny

Bezpečnostní opatření, při kterém policisté kontrolují ubytovny, jsou na územním odboru prováděny několikrát ročně. Policisté pořádkové a dopravní policie, kriminalisté a psovodi se služebními psy se ve spolupráci s kolegy z cizinecké policie zaměřují

²² POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/bezpecnostni-opatreni-chaty-609663.aspx>

²³ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s komentářem. Praha. 2013. s. 82

²⁴ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/bezpecnostni-opatreni-209466.aspx>

na kontrolu ubytovacích objektů. Smyslem akcí jsou kontroly osob přechovávajících omamné a psychotropní látky, monitorování míst, kde dochází k prodeji věcí, které mohou pocházet z trestné činnosti, kontrola zájmových osob drogově závislých, pátrání po hledaných osobách a věcech, ale mimo to i dodržování zákona ohledně zákonných povinností ze strany majitelů ubytoven. Při kontrolách, kde se policisté zaměřují na kontrolu cizinců, jsou těmto akcím přítomni kolegové z cizinecké policie, kteří dohlížejí na dodržování pobytového režimu cizinců. V těchto případech jsou opatřením přítomni i zástupci, kteří jsou zapotřebí v souvislosti s tímto zaměřením, např. zástupce hygienické stanice.²⁵

²⁵ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kontrola-ubytoven-961222.aspx>

6 POLICISTA Z ODDĚLENÍ TISKU A PREVENCE

Policisté zařazení v těchto odděleních zajišťují zejména styk s veřejností, který spočívá v každodenní komunikaci s hromadnými sdělovacími prostředky. Prostřednictvím redakčního systému vkládají na webové stránky Policie ČR aktuální dění z jejich území, které má občany informovat o činnosti policie a evidenci trestné činnosti. Zveřejňováním těchto událostí zároveň působí tyto pracovníci na širokou veřejnost preventivně. Spolupracují také s dalšími institucemi a s občany v rámci svého území, kde působí. V neposlední řadě také informují veřejnost o preventivních opatřeních, která směřují k zajištění jejich vlastní bezpečnosti, a to zejména s ohledem na aktuální vývoj kriminality. Proaktivní cestou jsou pak ze strany těchto policistů oslovovány sdělovací prostředky v případech, kdy je vyhlášeno pátrání po hledaných či pohřešovaných osobách a veřejnost je žádána o pomoc při jejich vyhledávání. V případech závažných či jinak zajímavých kauz z jejich území jsou tyto pracovníci ti, kteří mohou poskytovat informace a natáčet reportáže pro televize či rozhlasové vysílání. Mezi další jejich činnost patří pořádání tiskových konferencí a tvorba internetových stránek svých územních odborů či městského ředitelství. Stránky jsou k dispozici veřejnosti na webové adrese www.policie.cz. Velmi významnou a důležitou oblastí činnosti těchto policistů je preventivní činnost, která spočívá v úzké spolupráci zejména se školskými institucemi. Na Územním odboru Rokycany tak policista z oddělení tisku a prevence pořádá celou škálu preventivních přednášek a akcí, které se zaměřují na eliminaci sociálně patologických jevů ve společnosti. V souvislosti s preventivními akcemi není samozřejmě opomíjena ani další riziková skupina, kterou jsou senioři. O propagaci práce Policie České republiky se snaží policisté zařazení v Oddělení tisku a prevence Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje. Mezi největší a nejznámější akce pořádané v Plzeňském kraji se řadí Dny s policií, které se konají zpravidla jedenkrát za rok na jednom z územních odborů v rámci kraje. Pracovníci tohoto oddělení také navštěvují v rámci svých území nejrůznější sportovně kulturní akce pořádané na úrovni samospráv, při kterých prezentují činnost Policie České republiky. Neboť i o úspěších policistů je třeba informovat širokou veřejnost prostřednictvím sdělovacích prostředků.²⁶

²⁶ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sluzby-odbory-skupiny-oddeleni-tisku-a-prevence.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>

6.1 Policista z oddělení tisku a prevence na Rokycansku a jeho činnost

- zajišťuje a poskytuje prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků veřejnosti informace patřící do působnosti Policie ČR, Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, Územního odboru Rokycany, plní povinnosti vyplývající z právní úpravy o svobodném přístupu k informacím
- vystupuje ve zpravodajských, publicistických, diskusních a jiných televizních i rozhlasových pořadech s informacemi a stanovisky v působnosti územního odboru
- zajišťuje a řídí tiskové konference, brífinky a další setkání se zástupci médií ohledně záležitostí v rámci územního odboru
- prostřednictvím médií iniciuje spolupráci veřejnosti v zájmu plnění úkolů Policie ČR
- monitoruje výstupy v elektronických a tištěných médiích, které se týkají činnosti Policie ČR, Územního odboru Rokycany, příslušníků a následně navrhuje a realizuje případné reakce na zveřejněné věci
- zveřejňuje pátrání po osobách, věcech a plní s tím související úkoly
- podílí se na prezentaci Policie ČR na různých akcích pro odbornou i laickou veřejnost
- podílí se na koordinaci a realizaci preventivních projektů Policie ČR v rámci teritoria kraje a rovněž i v rámci územního odboru
- spolupracuje s orgány státní správy a samosprávy, s neziskovými organizacemi i komerčními subjekty v preventivních a informačních záležitostech

Prostřednictvím redakčního systému na internetových stránkách policisté vkládají aktuální zprávy o nápadu trestné činnosti a oznámeních různého charakteru, které přijali na linkách tísňového volání či osobně na služebnách Policie ČR, ale samozřejmě i případy, které sami odhalili. Cílem zveřejňování je informovanost veřejnosti, ale také preventivní charakter. V souvislosti se zveřejňováním informací je velmi důležité dbát na ochranu osobních údajů. Výjimkou jsou případy zveřejňování pátrání dle zákona o Policii ČR č. 273/2008 Sb., kdy je nutné veřejnosti poskytnout informace takového charakteru, rozsahu i osobní údaje, které vedou k vypátrání osoby. V souvislosti s pátráním policisté mimo osob vedených orgány činnými v trestním řízení jako osoby v pátrání, zveřejňují např. záznamy z kamerových systémů, kde byly zachyceny osoby podezřelé ze spáchání

protiprávního jednání. V tomto případě má zveřejnění dvojitý význam. V případě zachycení osoby kamerovým systémem a následným zveřejněním se tato možnost velmi výraznou měrou podílí na ztotožnění pachatele protiprávního jednání. Zveřejňování záznamů z kamerových systémů může však působit i preventivně. Potenciálního pachatele obdobné trestné činnosti může medializace zveřejněného záznamu, který se jeho osoby netýká, od jeho následného jednání odradit.²⁷

Další ustanovení, které upravuje postup při poskytování informací o trestním řízení a osobách na něm zúčastněných, je v § 8a trestního řádu. Zde ustanovení ukládá, že orgány činné v trestním řízení při poskytování informací vždy musí dbát na to, aby neohrozily důležité skutečnosti v souvislosti s trestním řízením. Při poskytování informací též nelze zveřejňovat takové věci, které by vedly k identifikaci osoby zúčastněné na trestním řízení. To i za podmínky, že osoby přímo nesouvisí s trestnou činností. Mezi neméně důležitou zásadu řadíme následující: Pokud nebyla pravomocným rozsudkem vyslovena proti osobě vina, pohlíží se na tuto osobu, jako na nevinnou. Zvláště citlivě se poskytují informace u osob mladších osmnácti let.²⁸

6.2 Poskytování informací

Oprávnění k poskytování informací prostřednictvím sdělovacích prostředků mají pouze stanovení policisté, počínaje policejním prezidentem, náměstký policejního prezidenta, ředitelem kanceláře policejního prezidenta a příslušníky policie, kteří jsou zařazeni na odděleních tisku a prevence na pracovištích policejního prezidia. Dále mohou informace poskytovat ředitelé útvarů policie s celostátní působností a pracovníci z oddělení tisku a prevence těchto útvarů. Rovněž i ředitelé krajských ředitelství policie a ti, co jsou zařazeni v oddělení tisku a prevence. Mimo tyto i ředitelé pořádkové, dopravní policie Policejního prezidia ČR, ředitelství služby pro zbraně a bezpečnostní materiál Policejního prezidia ČR a úřadu služby kriminální policie a vyšetřování Policejního prezidia ČR. Poslední jsou ředitelé odboru vnitřní kontroly Policejního prezidia ČR a ředitelství pro řízení lidských zdrojů PP. Oprávnění zmíněných osob může omezit jejich nadřízený.²⁹

²⁷ Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s komentářem. Praha. 2013. s. 292

²⁸ JELÍNEK, J., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha. 2009. s. 499

²⁹ Závazný pokyn policejního prezidenta. *O poskytování informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků*. Praha. 2017. č. 94/2017 s. 1-2

Preventivně informační činnost je u Policie ČR zajišťována právě policisty z oddělení tisku a prevence. Mezi jejich aktivity patří předávání informací a poradenská činnost jak fyzickým, tak i právnickým osobám. Jejich náplní práce je rovněž komunikace se sdělovacími prostředky, kde se díky této činnosti, prezentaci policejní práce spolupodílejí na vnímání policie ze strany veřejnosti. Do jejich sekce patří zejména primární prevence, která spočívá v realizaci preventivních programů, které cílí na případné ohrožené skupiny, jimiž mohou být senioři, začínající řidiči aj. Spolupráce s obcemi a městy na místní úrovni funguje v Programu prevence kriminality.³⁰

6.3 Spolupráce se samosprávou

Policista zařazený v oddělení tisku a prevence na územním odboru spolupracuje v rámci své činnosti i se samosprávou daného území. Spolupráce spočívá zejména v informovanosti veřejnosti o činnosti policistů na daném území. Některým obcím, kde jejich zástupci projeví zájem, je měsíčně zpracovávána zpráva o preventivní činnosti policistů a trestné činnosti z daného období na jejich území. Občané jsou touto cestou informováni o aktuálním stavu z jejich území, popř. upozorňováni na různá rizika s apelem na obezřetnost. Ze strany policisty z oddělení tisku a prevence jsou zástupci obcí také oslovováni v případě spolupráce ohledně upozornění občanů v souvislosti s aktuální trestnou činností na území Rokycanska. Zástupci obcí ve spolupráci s policisty, kteří dostupnými prostředky ihned informují veřejnost o případných rizicích, tak lze mnohdy předejít, aby se jejich občané nestali obětí protiprávního jednání. Velmi úzká spolupráce mezi samosprávou a rokycanskými policisty funguje ohledně žádostí o ukázky činnosti Policie ČR. Při různých obecních a městských příležitostech zastupitelé obcí projevují zájem o ukázky, které se týkají představení služebních vozidel, výstroje a výzbroje policistů a dynamických ukázek. Takovým akcím je přítomen i policista z oddělení tisku a prevence, který připraví vždy s ohledem na probíhající akci příhodný program dle cílové skupiny a následné zveřejnění preventivní aktivity.

6.4 Preventivní akce celorepublikového charakteru na Rokycansku

Mezi celorepublikové projekty patří např. akce pod názvem „Zebra se za Tebe nerozhledne.“ Jedná se o celorepublikový projekt, který probíhá již od roku 2007 dvakrát

³⁰ SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*. České Budějovice. 2014. s. 85-86

ročně v rozsahu jednoho týdne, a tato akce se uskutečňuje i na území okresu Rokycany. Zmíněný projekt je realizován ve spolupráci se Zdravotní pojišťovnou Ministerstva vnitra České republiky a BESIP Ministerstva dopravy České republiky. Cílem tohoto projektu je působit preventivně na chodce a další účastníky silničního provozu, aby si osvojovali základní pravidla bezpečného přecházení vozovky, a odbourávat mýty o absolutní přednosti chodců na přechodech pro chodce. Při tomto projektu se ve vybraných dnech může veřejnost setkat s policistou dopravní nebo pořádkové policie u přechodu pro chodce u každé základní školy na Rokycansku, který svojí přítomností dohlíží u přechodu pro chodce na dodržování pravidel silničního provozu. V souvislosti s touto akcí jsou rozdávány těm nejmenším účastníkům silničního provozu letáčky s logem názvu akce, kde jsou vypsány základní pravidla pro bezpečné přecházení komunikace. Mimo tuto preventivní aktivitu navštíví v době pořádání projektu policista z oddělení tisku a prevence na území okresu Rokycany dle svého výběru základní školu, kde proběhne beseda k tématu akce.³¹

6.5 Preventivní akce na Rokycansku

V souvislosti s obdobím uctění památky zesnulých probíhá každoročně na Rokycansku akce s preventivním zaměřením. Dopravní policisté očekávají zvýšený provoz na silnicích a v souvislosti s těmito dny jsou vyhlášeny tzv. dny zvýšeného dohledu. Policisté se zaměřují na místa, kde lze předpokládat zvýšenou hustotu provozu. V těchto místech dohlíží na bezpečnost a plynulost silničního provozu. Mimo silničních kontrol se policisté z pořádkové policie, kriminalisté a policista ze skupiny tisku a prevence pohybují v okolí hřbitovů a přilehlých parkovištích. I tato akce je zejména preventivního charakteru. Zaparkovaná vozidla jsou totiž pro pachatele vloupání snadným terčem a je jim dobře znám fakt, že si pozůstalí mnohdy odeberou z interiéru pouze věci potřebné na úpravu hrobu a ostatní věci ve voze ponechají. Vozidlo, které je bez dohledu, je tak pro zloděje snadnou kořistí a lákavým terčem. Pro krádež tašek ze sedadel stačí nepatrná chvilka a na místě činu pak po nich většinou zůstávají jen rozbitá skla a střepy. Na tento fakt je pak veřejnost před pachateli protiprávního jednání varována a vyzývána ke zvýšené opatrnosti vůči svému majetku. Oslovená veřejnost dostává z rukou policistů letáky s radami, se základními preventivními radami, které sice nemusí vždy pachateli zabránit v jeho jednání, ale mohou jej alespoň odradit a pravděpodobnost

³¹ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>

vykradení vozu minimalizovat. Návštěvníci míst posledního odpočinku jsou upozorňováni na obezřetnosti na hřbitovech při úpravě hrobů, aby nenechávali své věci bez dozoru. Ani tato místa nenechávají pachatelé bez povšimnutí.³²

6.6 Besedy na Rokycansku

Během roku je autorka práce oslovována zástupci mateřských, základních a středních škol za účelem pořádání besed. Ve výjimečných případech škola požaduje i sezení s rodiči na různá aktuální témata. Nejedná se pouze o přednášky na různá témata, velký zájem je i o ukázky činnosti policistů na Rokycansku. Obdiv vždy vzbudí zejména výstroj policistů pořádkové jednotky, služební vozidla, a bez povšimnutí samozřejmě nezůstávají ani služební zbraně. Přednášky a besedy jsou pro ty nejmenší i starší posluchače připraveny ve formě doprovodných prezentací, které jsou doplňovány případy z policejní praxe z území okresu Rokycan, čímž se dosahuje většího zájmu dětí o danou problematiku. Samozřejmostí zůstává i prostor pro diskuzi a posluchači jsou již během besedy vyzýváni ke vzájemné spolupráci. Při jakékoliv problematice (např. při podezření ze šikany, užití návykových látek apod.) je ze strany výchovného poradce dané školy kontaktován policista ze skupiny tisku a prevence a po vzájemné domluvě je připravena beseda dle aktuálního problému. Počet realizovaných akcí v loňském roce 2018 činil 153 besed. Dalším místem, kde probíhají ze strany policisty ze skupiny tisku a prevence besedy, jsou kluby seniorů na Rokycansku, většinou se jedná o sdružení seniorů, nebo jsou tyto besedy pořádány na žádost starostů obcí na území okresu Rokycany, kteří svým obyvatelům seniorského věku zajistí prostory na pořádání besed, kde si cílová skupina vyslechne aktuální případy trestné činnosti z území okresu a základní pravidla ohledně bezpečného chování. Cílem přednášek a besed u této cílové skupiny je opakovaně upozorňovat na možná rizika, obezřetnost a to, jak se chovat v krizových situacích. Mezi taková rizika patří upozorňování na nebezpečí na sociálních sítích, které využívá i tato cílová skupina. Upozorňování jsou na opatrnost při nakládání se svými osobními údaji, aby se nikomu nesvěřovali, kam se chystají, nebo že jsou právě doma sami. Aby neotevírali mailovou poštu, jehož odesílatele neznají, a takovou poštu raději ihned odstranili. Další rady se týkají opatrnosti před kapsáři. Právě ti čekají na příležitost, kterou jim mnohdy lidé sami svojí neopatrností nahrávají, když si např. do nákupních košíků odloží své osobní věci, které nechají bez dozoru. Pachatelé, kteří se soustřeďují na seniory

³² POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pamatka-zesnulych-88718.aspx>

v souvislosti s majetkovou trestnou činností, znají spoustu triků, jak je připravit o jejich peníze. Při besedách jsou senioři upozorňováni, aby nevěřili cizím lidem, byť tvrdí, že je posílají jejich příbuzní, kteří pod různými záminkami tvrdí, že potřebují peníze. Nejlepší prevencí je s takovými lidmi se nebavit a v případě, že jejich příbuzní od nich něco potřebují, necht' je navštívit osobně. Primárním pravidlem je neotvírat dveře cizím lidem. Senioři jsou upozorňováni také na pravidla v silničním provozu, mezi něž patří např. správné a bezpečné přecházení vozovky s ohledem na věk seniorů. Na důvěru u seniorů je také při besedě myšleno. Senioři jsou upozorňováni na opatrnost v souvislosti s navazováním nových přátel. Ne každý, kdo se k nim od počátku chová mile a vstřícně, se k nim musí chovat stejně tak i po čase. Opatrnosti totiž není nikdy nazbyt.

6.7 Besedy a ukázky v mateřských a základních školách

I návštěva mateřských škol patří do programu preventivních akcí preventistky Policie ČR. Děti na území okresu jsou např. formou pohádek či omalovánek s policejní tematikou seznamovány s pravidly, která je důležité dodržovat, aby se nestaly obětí trestné činnosti. Formou her, omalovánek, připravených aktivit, jsou jim přibližovány základní poučky bezpečného chování v dopravě, doma, na ulici atd. Mimo to jsou také seznamováni např. s tím, jak se chovat v místech s větší koncentrací lidí, jaká jsou pravidla mezi kamarády, jak se zachovat v případě potřeby pomoci, jak se chovat, pokud je osloví neznámá osoba atd.

I. stupeň ZŠ:

- 1. třída** – seznámení s činností Policie ČR, základy bezpečného chování – jak se chovat bezpečně na ulici při setkání s neznámou osobou, doma dopravě
- 2. třída** – seznámení s činností Policie ČR, jak a kdy možno využít linku tísňového volání, postup při nález nebezpečného předmětu
- 3. třída** – bezpečně v dopravě, jak se chovat v silničním provozu (chodec, cyklista, spolujezdec ve vozidle)
- 4. třída** – šikana, kyberšikana, základy bezpečného chování
- 5. třída** – návykové látky (alkohol, omamné a psychotropní látky), nebezpečí na sociálních sítích

II. stupeň ZŠ:

- 6. třída** – doprava, návykové látky (alkohol, omamné a psychotropní látky) – rozdělení na legální a ilegální drogy, projevy závislosti, co drogy způsobují, šikana
- 7. třída** – kyberkriminalita, šikana, kyberšikana (co je šikana, seznámení s pojmy např. kyberstalking), vysvětlení, kdo je nejčastěji obětí útoku, skutečné příběhy, kde hledat pomoc, jak tuto problematiku řeší zákon
- 8. třída** – základy právního vědomí (seznámení s ústavním pořádkem v České republice, s pojmy – přestupek, trestný čin, nezletilý, mladistvý v trestním právu, trestní odpovědnost), bezpečně v dopravě (důraz je kladen na povinnost reflexních prvků u chodců – dle zákona)
- 9. třída** – základy právního vědomí, nebezpečí, sankce v souvislosti s porušením zákona ohledně alkoholu, omamných a psychotropních látek, nejčastější případy protiprávního jednání z praxe u nezletilých a mladistvých osob

7 AKTUÁLNÍ PROJEKTY – „DOJEĎ OK!“

Preventivní projekt pod názvem Dojeď OK! je realizovaný na Rokycansku stejně jako v celém Plzeňském kraji, od roku 2016. Finanční prostředky na tento projekt byly čerpány v rámci Programu Ministerstva vnitra ČR v oblasti prevence kriminality. Záměrem tohoto projektu je nadstavba v praxi již osvědčeného preventivního projektu, který se realizoval pod názvem: Řidiči, znáš 6P? Zde jsme se z pohledu policie zaměřili na hlavní chyby začínajících řidičů z celkového pohledu na problematiku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu. V průběhu školního roku 2013/2014 byl ze strany středních i základních škol na území okresu Rokycany o projekt velký zájem, a kladné hodnocení bylo nejenom ze strany žáků, ale i jejich pedagogického dozoru (v hodnocení žáků zněla slova jako např.: excelentní, nejvíc nejlepší, přínosné...). O tomto svědčí i fakt, že zájem o besedy na toto téma projevují školy i nadále. Na tento projekt navázal nový inovovaný projekt. Jeho cílem je ovlivnit mladou – začínající generaci řidičů zejména ve vztahu k problematice požívání alkoholických nápojů a užívání drog. Od počátku projektu policista ze skupiny tisku a prevence na Rokycansku za přítomnosti dopravního policisty navštěvuje střední a základní školy (9. třídy). Žáci si vyslechnou informace o dopravní nehodovosti (příčiny, následky...), právní úpravu silničního provozu a sankce a následky v souvislosti s porušením zákonů. Důraz je kladen zejména na téma alkohol a omamné a psychotropní látky za volantem (chování ovlivněných řidičů, způsob jízdy, reakce, jízda z oslav s větším počtem spolucestujících). Při prezentaci projektu jsou využívány nejenom obrazové materiály, ale i preventivní videospoty. Závěrem posluchači vypracují dopravní test, jehož otázky nutí k zamyšlení nad tématem (např.: Opilý řidič později reaguje, jaký to má vliv na brzdnu dráhu vozu?). Seminář je zakončen diskuzí.³³

7.1 Projekt „Bezpečí ženám a dívkám“

Jedná se o preventivní projekt zaměřený na ovlivnění dívek věkové kategorie od patnácti let v běžných životních situacích v souvislosti s možností vyvarování se nebezpečného jednání, odhadem hrozícího nebezpečí a zvyšování informovanosti o prvcích osobní ochrany a obrany. Princip spočívá v realizaci besed, které probíhají na základních a středních školách, kde se dívkám přibližuje, jak se mají chovat v běžných

³³ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/spoustime-novy-projekt-dojed-ok.aspx>

životních situacích v souvislosti s možností vyvarování se nebezpečného jednání, odhadem hrozícího nebezpečí a zvyšování informovanosti o prvcích osobní ochrany a obrany. Zmíněno je rizikové prostředí a situace, rady, jak se vyvarovat nepříjemným zážitkům na ulici, ve společnosti, při seznamování, doma nebo při cestování. Jak předcházet a předvídat situacím, aby se žena nestala obětí, popřípadě kam se jako oběť obrátit. Projekt vznikl na základě vyhodnocení statistických údajů, jenž reflektoval počet trestných činů v rovině násilné, mravnostní kriminality, ale i majetkové kriminality, kde se právě dívky ve věku od 15 let stávaly obětí protiprávních jednání. Cílem tohoto projektu je, aby si dívky uvědomily, že mnohdy ony samy svým chováním a dodržováním pravidel mohou ovlivnit to, aby se nastaly oběti trestné činnosti.³⁴

Primární oběť jsou oběti, které jsou v souvislosti s trestným činem zasaženi nejvíce. Menší počet obětí klesá s menší kriminalitou, která sice vychází ze statistik policie. Zde se ale neobjeví veškerá trestná činnost, neboť není z jakéhokoliv důvodu oznámena a tedy není ani prověřována policií. Lze tedy předpokládat, že čísla mohou být mnohem vyšší. Na základě kvalifikovaných odhadů se latentní (skrytá, neoznámená) kriminalita se odhaduje v číslech stejných, jako je zjevná kriminalita. Rozdílná trestná činnost je i podle množství obyvatel, společenského vyžití a tím i spojených nástrah. Lze uvést, že obětí trestného činu se může stát kdokoli. Některé osoby však mají větší pravděpodobnost, že se stanou obětí, díky přítomným rizikovým faktorům.³⁵

³⁴ POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-projekty.aspx>

³⁵ VELIKOVSKÁ, M., *Psychologie obětí trestných činů*. Praha. 2016. s. 22-29

8 VLIV PROJEKTU „BEZPEČÍ ŽENÁM A DÍVKÁM“

Zpracovatelka práce vytvořila dotazník, který obdržely účastnice projektu „Bezpečí ženám a dívkám.“ Dotazník obsahoval otázky, které měly zpracovatelkou stanovené hypotézy verifikovat nebo zvrátit.

Hypotéza 1: Absolventky si s ohledem na jejich věk neuvědomují rizikové chování a místa v běžných životních situacích a neuvědomují si, že i ony by se mohly stát obětí trestné činnosti.

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda jsou dívky, které absolvovaly projekt, dostatečně informovány o problematice a jaký byl pro ně celkový přínos projektu. V období od ledna do prosince 2018 dotazník vyplnilo 103 respondentek. Projektu se vždy účastní pouze dívky a je při něm předesíláno, že dále mohou získanou osvětu šířit, mezi své kamarádky. Vedlejším cílem je zjistit, zda preventivní činnost v podobě přednášek a prezentace projektů na základních a středních školách je dostatečná, zda je vnímána smysluplně a efektivně.

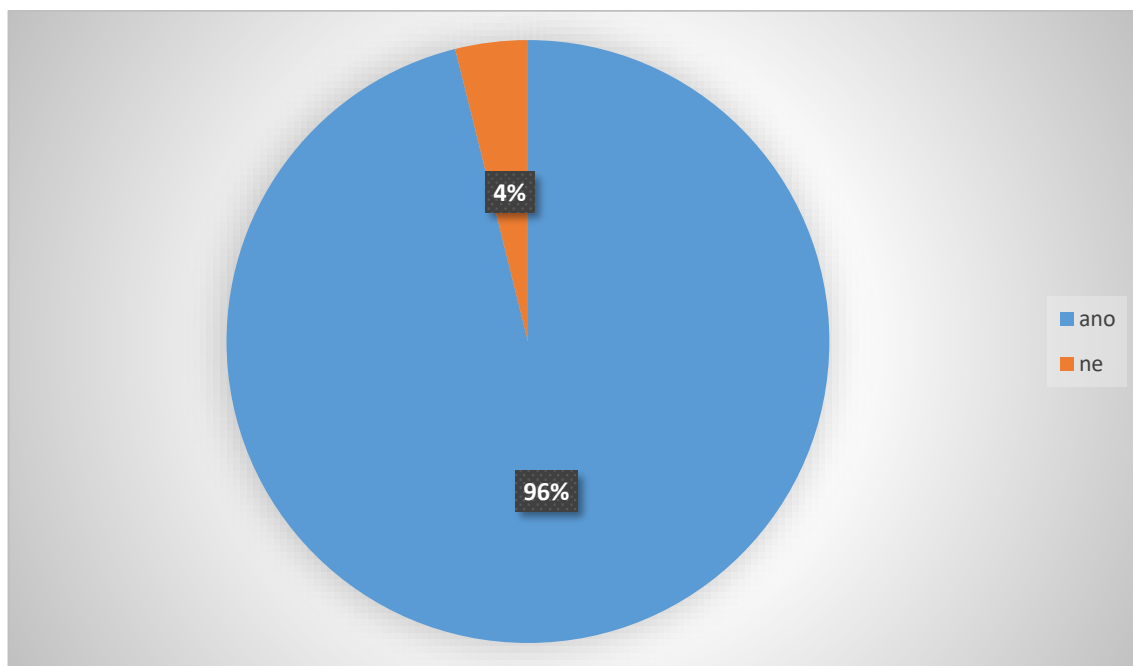
8.1 Dotazníkové šetření

Dotazník tvoří osm otázek, jak otevřených, tak i uzavřených. Po realizaci projektu na vybraných školách na Rokycansku podaly zpětnou vazbu dívky, které se projektu účastnily. Vytvořené otázky jsou zaměřené na ověření získaných poznatků v souvislosti s možným rizikem a celkovým přijetím projektu respondentkami. Osloveno bylo od ledna do prosince 2018 celkem 103 dívek ve věku od 14 do 18 let. Dotazníkové šetření proběhlo po ukončení dvouhodinové prezentace. Ze získaných dat, byly zpracovány grafy, do nichž jsou hodnoty zaneseny a následně vyhodnoceny.

8.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkové šetření grafy - otázky 1 - 8

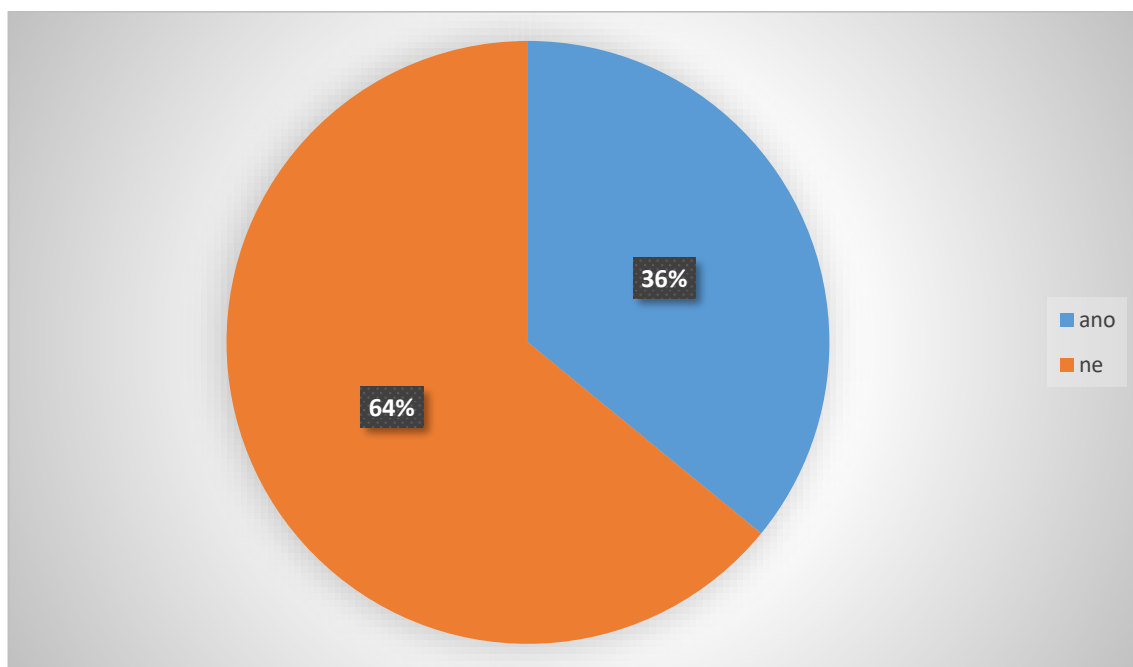
GRAF 1 Připuštění rizika, že mohu být obětí po absolvování přednášky³⁶

Z uvedeného grafu je zřejmé, že dívky po absolvování besedy odpověděly, že si uvědomují možnost, že by se mohly stát obětí trestné činnosti. Z celkového počtu oslovených 103 dívek odpovědělo 99, že si toto riziko uvědomují. Pouze čtyři dívky z celkového počtu oslovených odpověděly, že si riziko takového charakteru nepřipouští, jedná se o čtyři procenta dívek z cílové skupiny.

³⁶ Vlastní zdroj

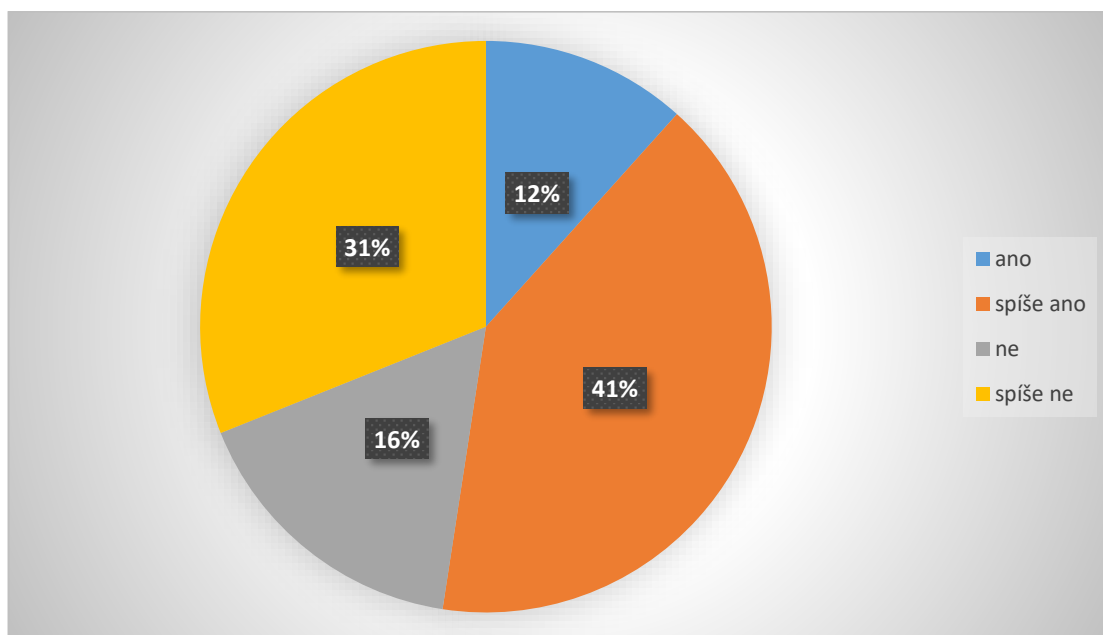
GRAF 2 Připuštění rizika být obětí před projektem³⁷

V grafu 2 jsou vyjádřeny podíly v procentech, kdy vyšší číslo zastává u dívek názor, že před absolvováním besedy si rizikovost, že by se mohly stát obětí trestné činnosti, neuvědomovaly v takové míře. Takto odpovědělo 66 dívek. Ostatní dívky v počtu 37, odpověděly, že i před absolvováním besedy si riziko uvědomovaly. Z výše uvedených dvou grafů (č.1,2) je tedy zřejmé, že pokud 37 respondentek riziko připustilo již před besedou a 99 respondentek uvedlo, že si tuto skutečnost přiznalo po absolvování besedy, z cílové skupiny oslovených si 62 dívek tuto skutečnost uvědomilo až na základě besedy, což je pro výsledek projektu efektivní.

³⁷ Vlastní zdroj

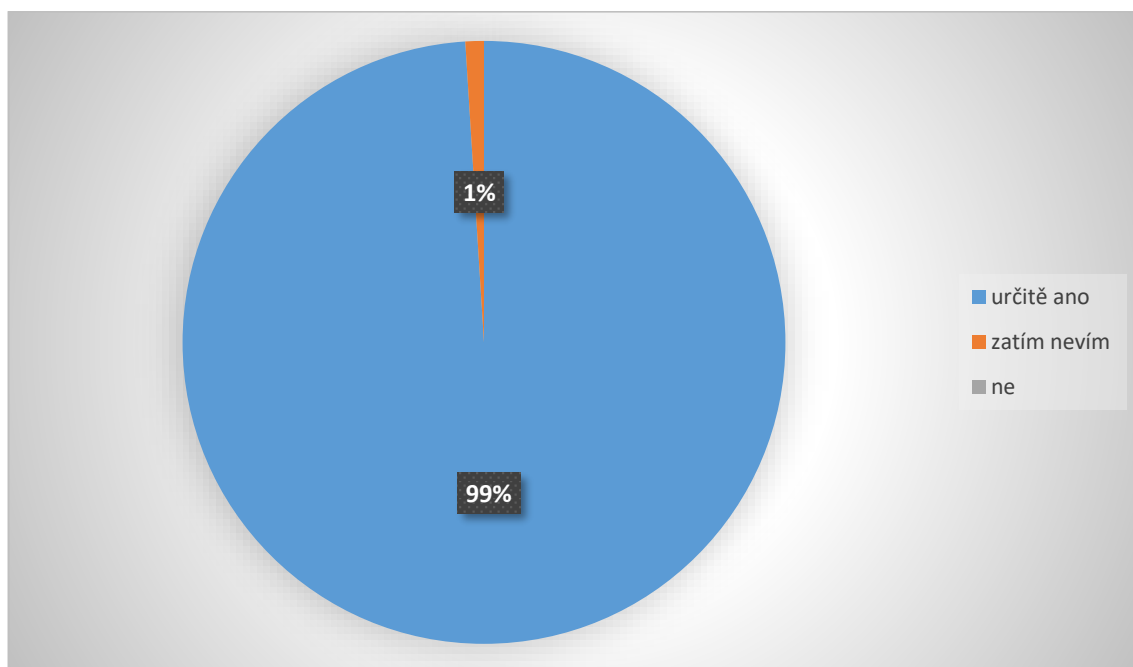
GRAF 3 Připuštění rizikových míst a situací před projektem³⁸

Z grafu č 3 je zřejmé, že oslovené dívky na otázku, zda si již před besedou uvědomovaly možná rizika spojená s prostředím a situacemi, odpověděly s převahou, že spíše ano. Takto odpovědělo 41 % (z celkového počtu oslovených 42 dívek). O deset procent méně dívek odpovědělo, že si tuto skutečnost spíše neuvědomovalo. Výsledek této skupiny tvořil 31 % (z celkového počtu 32 dívek). Sedmnáct dívek, což činí stejné číslo jako ve vyjádření v procentech, pak odpovědělo, že si riziková místa a situace vůbec neuvědomovalo. Dvanáct dívek, což se v této skupině rovná 12 % dívkám, odpovědělo, že si tyto možnosti uvědomovalo již před besedou.

³⁸ Vlastní zdroj

GRAF 4 Přínos besedy ohledně možných situací a míst³⁹

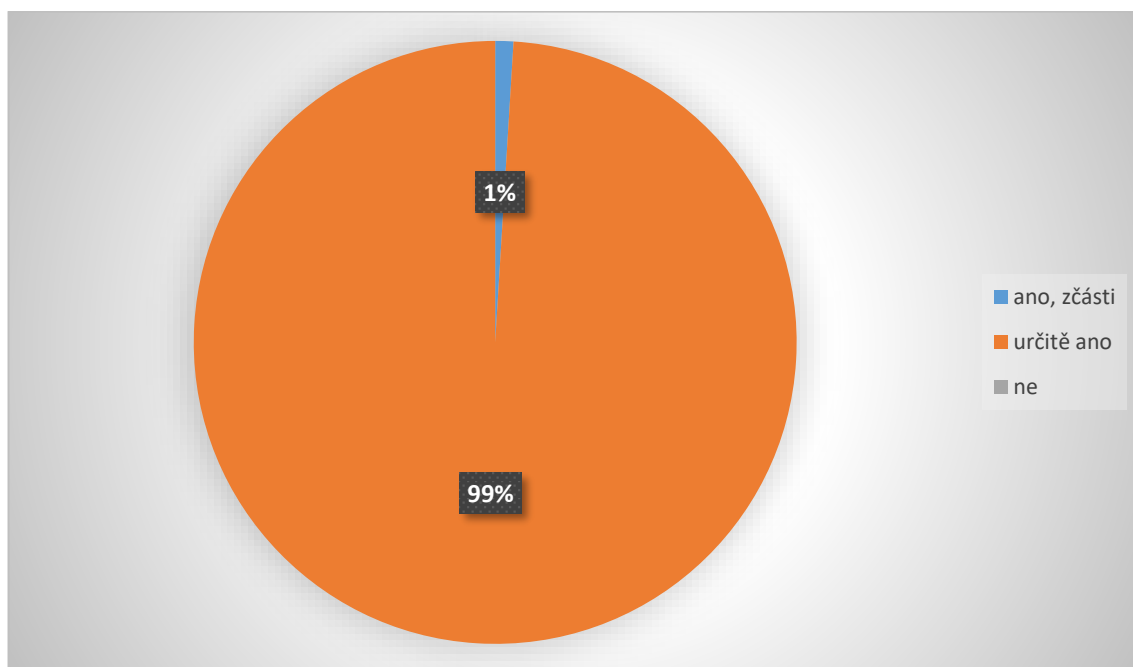
Na otázku č. 4, kromě jedné z respondentek, odpovědělo 99 % (102 oslovených dívek), že beseda ohledně přiblížení rizikových míst a situací byla pro ně přínosná. Je tedy zřejmé, že přínosem prezentace je, že po absolvování besedy si oslovené respondentky mnohem více uvědomují, že riziková místa, situace, do kterých se mnohou v běžné životní situaci dostat, jsou všude přítomné a to nejen v noční době.

³⁹ Vlastní zdroj

Otázka č. 5 navazuje na předchozí otázku, kde dívky, které odpověděly, že beseda byla pro ně přínosná, měly nyní uvést, zda některé situace ohledně bezpečného chování podceňovaly. Na tuto otázku zazněly níže uvedené fráze:

- nebezpečná situace může být kdekoliv, vlastně i doma
- neuvědomovala jsem si tolik riziko nebezpečí v denní době
- i osoba, kterou znám, mi může ublížit
- nebezpečné místo je i v kupé ve vlaku, když pojedu sama, sednu si raději ke starším lidem
- nenapadlo by mě, že v tramvaji mi může někdo vzít věci z batohu, myslela jsem, že bych to poznala, že mně by se to stát nemohlo.

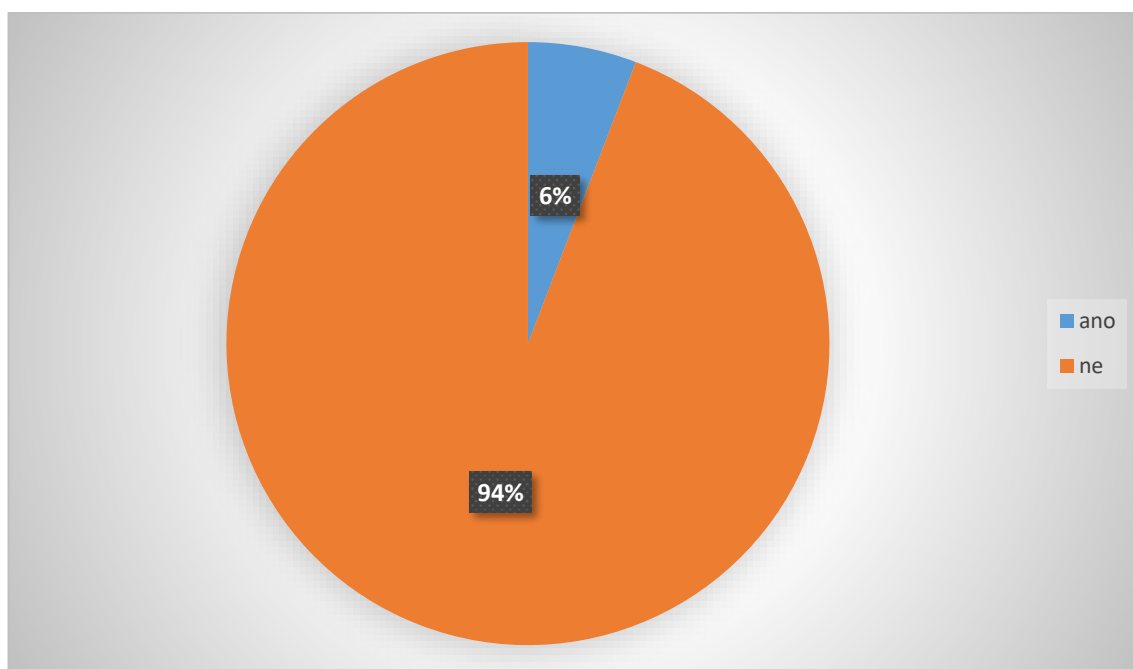
GRAF 6 Znalost prvků osobní ochrany po besedě⁴⁰

Na otázku č. 6 kromě jedné z dívek všechny odpověděly, že určitě jsou po realizaci besedy znalejší ohledně prvků osobní ochrany, v procentech z celkového počtu dívek takto odpovědělo 99 %. Jedno procento (jedna dívka) opověděla, že zčásti ano.

⁴⁰ Vlastní zdroj

GRAF 7 Počet dívek, které mají prvek osobní ochrany⁴¹

Z grafu č. 7 je patrné, že 94 % dívek nenosí při sobě žádný z prvků osobní ochrany. Z celkového počtu respondentek se tak jedná o 97 dívek, zbylých šest dívek, což tvoří 6 % dívek, odpovědělo, že prvek osobní ochrany nosí při sobě. Velká část dívek odpověděla, že žádný prvek obrany nepoužívají. Již při absolvování besedy si dívky začnou při diskusi uvědomovat, čím vším by byly schopny se bránit. Velká část reaguje tak, že řeknou, že nad tím nikdy nepřemýšlela. Smyslem je i to, aby dívky začaly přemýšlet, jak se v případě napadení, nebezpečí zachovat, ale zejména, jak nejlépe těmto situacím předcházet.

⁴¹ Vlastní zdroj

OTÁZKA Č. 8

Zkuste stručně, ale výstižně popsat, čím byla beseda pro Vás nejpřínosnější.

Fráze, které zazněly od posluchaček:

- při povídání mi došlo, že se to může stát i mně
- myslela jsem si, že je hrozný, být – znásilněná“, ten pocit v tu chvíli, ale nikdy jsem nepřemýšlela nad tím, co následuje potom
- informace o nebezpečných místech, některá by mě nenapadla, že by se tam mohlo něco přihodit
- zajímavé byly případy z praxe z Rokycanska, nevěděla jsem, že se to děje i u nás
- nikdy jsem se nebála, bydlím v Rokycanech, myslela jsem, že tam se to stává jen málokdy, budu opatrnější
- budu se snažit dodržovat příchody domů
- budu nosit minialarm, to se mi líbilo
- nenapadlo by mě, že si mám zkusit, jak zareagovat v případě napadení
- když nebudu mít žádný prvek osobní ochrany, můžu použít cokoli, třeba klíče
- zajímavé bylo vidět čísla, která ukázala, kolik policie přijala oznámení o spáchání trestných činů, a k tomu vysvětlení, že určité fakta jsou jiná. Ženy mají strach to oznámit. To jsem si nikdy neuvědomovala
- bylo to dobrý a mělo by to být častěji

9 ŘÍZENÝ ROZHOVOR NA ŠKOLÁCH

Rozhovor s výchovnými poradci nebo preventisty probíhal na základních a středních školách na Rokycansku. Před realizací rozhovoru, přičemž bylo předem domluveno, že se bude konat v prostorách školy, byl každý seznámen, že získané informace budou použity v bakalářské práci. U nikoho z dotazovaných nebyl problém poskytnout rozhovor, ale co se týkalo zveřejnění školy, kterou zastupují, stejně tak k osobním údajům jejich konkrétní osoby, uvedli všichni oslovení, že si přejí konkretizování školy a jejich osobní údaje ponechat v anonymitě. Celkem byla domluvena schůzka na čtyřech školách na území okresu Rokycany, přičemž vyjma jedné se jednalo o základní školy. Aby mohly být výsledky vyhodnoceny objektivně, byly osloveným zástupcům položeny shodné otázky.

První rozhovor proběhl na základní škole v okresním městě dne 9. 1. 2019, druhý pak na střední škole v okresním městě dne 16. 1. 2019, třetí se konal 28. 1. a poslední 31. ledna letošního roku.

Jako první se uskutečnil rozhovor s výchovnou poradkyní základní školy v jedné z obcí na okrese Rokycany. Výchovná poradkyně z počátku uvedla, že jejich škola k prevenci kriminality, ale i k ostatním preventivním programům, např. ze stran složek integrovaného záchranného systému přistupuje velmi pozitivně. Spolupráce s Policií ČR probíhá na půdě jejich školy každoročně, kdy se předem domlouvají s policejním preventistou na programu v rámci celého školního roku. V případě, že nastane situace, která by z preventivního hlediska vyžadovala konkrétní preventivní přednášku ze strany policie, je osloven policejní preventista a je domluvena dle konkrétního případu další spolupráce, zpravidla v rovině preventivní přednášky. Školou je preferována zejména přednášková činnost na druhém stupni, a nejčastěji jsou žádána témata kyberšikana, šikana, bezpečné chování a základy právního vědomí. Doposud bylo všem požadavkům na spolupráci s Policií ČR z její strany vyhověno. *„Přednášky se v rámci možností snažíme zanést do hodin, které se s touto tematikou pojí.“* Žáci školy se v roce letošním i v letech předešlých účastnili jak přednáškové činnosti, tak projektů, které byly ze strany policejní preventistky nabídnuty. V současné době se čím dál více k nižším ročníkům zaměřujeme na chování mezi žáky s ohledem na nebezpečí na sociálních sítích a na možné protiprávní jednání ve virtuálním světě. Požadovány jsou právně přednášky na toto téma. Ačkoliv žáci naslouchají radám a doporučením učitelů, vnímáme jako přínosné, aby si takové informace vyslechli i z jiných zdrojů, obzvláště pak obohacené

o případy z policejní praxe. Preventivní činnost je velice důležitá při výchově a vzdělávání žáků, proto je snahou naší školy, přistupovat k této činnosti zodpovědně a jakoukoliv preventivní aktivitu ze strany policie vítáme a realizujeme. Samozřejmě po skončení besedy učitelé navazují na problematiku, kterou policista při přednášce probíral. Zpravidla žáci nižších tříd velmi rádi na dané téma s pedagogy ještě pokračují a diskutují. Samotní pedagogové zmiňují, že přítomnost policistů při prevenci na školách je přínosná a zájmem školy je, aby se žáci seznamovali s činností policie a preventivní rady, jak se chovat, dodržovat pravidla atd., která se mají dostatečně zarýt do paměti, neslyšeli jen ze stran pedagogů. V měřítku, jak máme preventivní činnost s Policií ČR nastaveny, je pro naši školu dostačující a rádi je ponecháme ve stejné míře.

Rozhovor se zástupcem (preventistou) střední školy proběhl 16. 1. 2019 v prostorách školy okresního města. V samotném úvodu preventistka potvrdila spolupráci školy s Policií ČR. Následně navázala, že by bylo určitě zajímavé program rozšířit, ale uvedla, že je vděčná i za to, že funguje tímto způsobem. *„Spolupráce mezi školou a Policií ČR je velice dobrá, besedy se týkají např. problematiky drog, dopravních nehod, šikany (kyberšikany). Každá třída má besedu „šitou na míru.“* K otázce, zda bylo vždy vyhověno v realizaci besed dle jejich termínů, uvedla, že ne vždy tomu tak bylo, ale následně po domluvě byl vybrán termín náhradní.

Ke spolupráci s výchovnou preventistkou neměla žádných připomínek a kladně zejména hodnotila příklady z policejní praxe, které jsou obzvláště ze strany žáků velice kladně hodnoceny. Uvedla, že zpětná vazba, kterou obdržela od žáků z jedné třídy, byla taková, že se jednalo o jednu z nejlepších besed, kterou zažili. Žádá změna, co se týká spolupráce, dle zástupce školy není nutná, ale pokud by byl nějaký nový projekt policie, ten uvítají.

Při rozhovoru se třetím výchovným poradcem na základní škole v obci mimo okresní město dne 28. 1. 2019 bylo zjištěno následující. Na škole probíhá ze strany policie preventivní činnost pravidelně. Výchovný poradce školy začátkem školního roku domluví s policejní preventistkou plán na příslušný školní rok, kde si zástupce školy vymezuje témata, která by rád zvolil v určitých třídách s ohledem na věk dětí a aktuálnost v konkrétní třídě, která je konzultována předem s třídním učitelem. *„Během školního roku proběhne na druhém stupni v každé třídě přednáška ze strany policie, s přednáškami pro první třídy je snahou již zapojit děti do obdobných preventivních aktivit již od prvních tříd.“* Policejní preventistka je každoročně oslovována výchovným poradcem školy a je

domlouvána již tradiční spolupráce „*Do současné doby jsme se vždy se zástupcem policie, který v naší škole prevenci přednáší, prezentuje, domluvili a nemáme žádných výhrad.*“ Vyhrazené vyučovací hodiny, při kterých dáváme přednost obdobným prezentacím, využíváme. V současné době virtuálního světa opakovaně upozorňujeme žáky na nebezpečí na sociálních sítích, proto využíváme u žáků od druhého stupně přednášky policie ohledně této problematiky. U žáků, kteří budou končit povinnou školní docházku, preferujeme, aby prošli přednáškou o právním vědomí. Sami při přednáškách vnímáme, že mají mezery, ačkoliv je většina již patnáctiletých, tedy odpovědných za své jednání. Práci policejního preventisty vnímáme jako velice pozitivní, přínosnou. Spolupráci se zástupci policie ohledně preventivní činnosti rádi zachováme do budoucna v rovině, jako byla doposud.

Posledního lednového dne byla domluvena schůzka s preventistkou na základní škole na Rokycansku, která je v pozici preventistky již osmým rokem. Ta k první otázce uvedla, že spolupráce s policií na jejich škole probíhá pravidelně. Každoročně pro své žáky pořádají několik preventivních aktivit ve spolupráci s Policií ČR. Vzhledem k možnostem a kapacitě výuky, uvedla, že spolupráce je přiměřená a dostačující, nicméně by se nebránili novým aktivitám a nápadům ze strany Policie ČR. S odmítnutím se setkala pouze v případě nedostupnosti lektorky, k jejímu přístupu neměla žádných připomínek a její postoj hodnotila jako přátelský, ochotný a milý. Tato škola se dle preventistky zaměřuje na prevenci v dopravní výchově, u starších ročníků probíhají besedy na téma mladiství a zákony, tematika bezpečí v osobním i pracovním a školním životě. Speciální besedy byly pro dospívající dívky a při výstupu žáků devátých ročníků. Školní preventistka zmínila i spolupráci Policie ČR na školních adaptačních pobytech. Součinnost vnímá rozhodně jako pozitivní a přínosnou. Díky propracovanému systému prevence školy a ve spolupráci s Policií ČR se dle preventistky „*Daří se nám minimalizovat projevy nežádoucího rizikového chování u žáků a udržovat bezpečné klima školy.*“ Zpětná vazba po absolvování besed a projektů probíhá mezi pedagogy, výchovným poradcem a preventistou, na základě které následně vybírají a organizují programy, který se jeví jako potřebné. Žádné výrazné zásahy ohledně spolupráce a komunikace mezi školou a Policií ČR by nevolila, přesto zmínila, že by si představovala více vtáhnout do výuky občanko-vědních předmětů na témata jako návykové látky a zákony, policejní práce – profesní orientaci ze strany Policie ČR.

ZÁVĚR

Jak již bylo v samotném úvodu zpracovatelkou bakalářské práce uvedeno, cílem práce je zjistit a předat dostatečné informace o problematice v souvislosti s projektem „Bezpečí ženám a dívkám“, aby se právě ony nestaly obětí protiprávního jednání. Důležitá byla zpětná vazba, zda si dívky po absolvování besedy např. uvědomují možné nebezpečí v rizikovém prostředí, zda jej dokáží vyhodnotit, a také jestli jsou znalejší ohledně prvků osobní obrany. Tento projekt si klade za cíl, aby si dívky uvědomily, že v některých případech mohou ony samy svým chováním ovlivnit to, aby se nestaly obětí. Zpracovatelkou práce bylo jako první hypotéza stanoveno, že dívky si s ohledem na jejich věk neuvědomují rizikové chování a místa v běžných životních situacích a podceňují, že i ony by se mohly stát obětí trestné činnosti. Z vyplněných dotazníků, obzvláště u poslední otázky evidentně vyplynuly reakce dívek, které potvrdily, že dívky situace podceňují. Projekt je obohatil a z jejich reakcí vyplynulo, že si rizika po absolvování projektu uvědomují mnohem více. Preventivní program „Bezpečí ženám a dívkám“ s ohledem na výsledky dotazníkového šetření je efektivní a dívky získané informace mohou předávat dále mezi své vrstevnice. Prevence kriminality patří mezi jeden z nejdůležitějších úkolů společnosti a státu v rámci ochrany občanů před kriminalitou. Výsledky výzkumu byly dle mého stanoviska velice příznivé. Důležitým zjištěním je skutečnost, že dívky, které se projektu účastnily, odpovídaly, že se dozvěděly něco nového, přínosného, a hlavně získaly spoustu nových informací týkajících se jejich bezpečí, obrany a ochrany. Při uvědomování možných rizik, které si mnohé připustily až po besedě, je zřejmé, že projekt má smysl a dívky budou v běžných životních situacích obezřetnější a rizika, která různá prostředí poskytují, si více připouštějí, uvědomují a při seznamování s prvky osobní obrany jsou znalejší. Co se týče druhé hypotézy, že preventivní činnost prováděná ze strany policie na základních a středních školách na okrese Rokycany by byla vítána ve větší míře, byla potvrzena částečně. Spolupráci se školou potvrdily všechny oslovené školy, přičemž všechny uvedly, že spolupráce mezi školou a Policií ČR probíhá pravidelně. Zástupci ze dvou oslovených škol uvedli, že by do budoucna uvítali spolupráci s Policií ČR ohledně primární prevence ve větší míře a kvitovali by nové programy, projekty a nápady. Vedlejší cíl práce byl naplněn v řízeném rozhovoru s oslovenými, kdy byly zjištěny názory ke spolupráci školy a Policie ČR. Žádná škola neměla k součinnosti výrazných, negativních připomínek, spolupráci si chválili a preventivní činnost Policie ČR, která je na školách prezentována pravidelně

během školního roku, vítají a vnímají pozitivně. Téma jsou zvolena vždy po předchozí domluvě s třídním učitelem nebo výchovným poradcem a zřetel je kladen na vhodnost a aktuálnost v konkrétní třídě. Přínosné bylo i zjištění, že pedagogové po návštěvě policejní preventistky s dětmi na vybrané téma, které bylo předmětem akce, dále pracují.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

Literární zdroje

1. CEJP, M., MAREŠOVÁ, A., MULISOVÁ, M., NIKL, J., SHEINOST, M., ZOUBKOVÁ, I., *Kriminologický slovník*, Praha. 2011. 251 s. ISBN 978-80-7380-312-4.
2. JELÍNEK, J., *Trestní zákoník a trestní řád s poznámkami a judikaturou*. Praha. 2009. 1216 s. ISBN 978-80-87212-22-6.
3. PAVLÍČEK, K., *Dopravně bezpečnostní činnost Policie*. Praha. 1995. 133 s. ISBN 80-85981-11-4.
4. PROTIVÍNSKÝ, M., *Prevence kriminality*. Praha. 1999. 86 s. ISBN 80-86244-03-2.
5. SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*. České Budějovice. 2014. 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7.
6. SVATOŠ, R., *Prevence kriminality*. České Budějovice. 2014. 132 s. ISBN 978-80-87472-76-7.
7. VEČERKA, K., HOLAS, J., *Úspěšnost preventivní práce*. Praha. 2001. 136 s. ISBN 978-80-7338-137-0.
8. VELIKOVSKÁ, M., *Psychologie obětí trestných činů*. Praha. 2016. 168 s. ISBN 978-80-271-9173-4.
9. ZAPLETAL a kolektiv, *Prevence kriminality*. Praha. 2000. 102 s. ISBN 80-7251-047-9.
10. ZAPLETAL a kolektiv, *Prevence kriminality*. Praha. 2005. 108 s. ISBN 80-7251-200-5.

Firemní literatura

1. ZÁVAZNÝ pokyn policejního prezidenta. *O plnění základních úkolů služby pořádkové policie*. Praha. 2012. č. 180/2012. 19 s.
2. ZÁVAZNÝ pokyn policejního prezidenta. *Kterým se upravuje postup na úseku bezpečnosti a plynulosti silničního provozu*. Praha. 2009. č. 160/2009, 45 s.
3. ZÁVAZNÝ pokyn policejního prezidenta. *O poskytování informací veřejnosti prostřednictvím sdělovacích prostředků*. Praha. 2017. č. 94/2017, 5 s.

Legislativní dokumenty

1. ČESKO. Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii České republiky s komentářem, 2. vyd., 2013, 499 s., ISBN 978-80-7380-447-3

Elektronické dokumenty

1. ZÁKONY PRO LIDI.CZ [online]. 2019 [cit. 2019-02-10]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1991-283>
2. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-18]. Dostupné z: <http://www.policie.cz/clanek/policie-plzenskeho-kraje-se-predstavuje.aspx>
3. ZÁKONY PRO LIDI [online]. 2019 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-361>
4. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/bezpecnostni-opatreni-chaty-609663.aspx>
5. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/bezpecnostni-opatreni-209466.aspx>
6. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/kontrola-ubytoven-961222.aspx>
7. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/sluzby-odbory-skupiny-oddeleni-tisku-a-prevence.aspx?q=Y2hudW09Mg%3d%3d>
8. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/zebra-se-za-tebe-nerozhledne-262841.aspx>
9. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/pamatka-zesnulych-88718.aspx>
10. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/spoustime-novy-projekt-dojed-ok.aspx>
11. POLICIE ČR [online]. 2019 [cit. 2019-02-07]. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-projekty.aspx>

SEZNAM OBRÁZKŮ, TABULEK A GRAFŮ

Graf 1 Přípuštění rizika, že mohu být obětí po absolvování přednášky.....	35
Graf 2 Přípuštění rizika být obětí před projektem	36
Graf 3 Přípuštění rizikových míst a situací před projektem	37
Graf 4 Přínos besedy ohledně možných situací a míst.....	38
Graf 6 Znalost prvků osobní ochrany po besedě.....	40
Graf 7 Počet dívek, které mají prvek osobní ochrany.....	41

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha I. – Otázky k dotazníku projektu „Bezpečí ženám a dívkám“

Příloha II. – Otázky předložené u řízeného rozhovoru

Příloha I. – Otázky k dotazníku projektu „Bezpečí ženám a dívkám“

1. Uvědomujete si riziko, že i Vy se můžete stát obětí trestné činnosti?
2. Uvědomovala jste si před absolvováním projektu „Bezpečí ženám a dívkám“ riziko ve stejné míře, jako po jeho realizaci?
3. Připouštěla jste si před absolvováním projektu místa a situace, která mohou být riziková, nebezpečná, kde byste se mohla stát obětí?
4. Byla pro Vás beseda přínosná ohledně informování o rizikových místech a situacích?
5. Pokud jste na předchozí otázku odpověděla ANO, uveďte, jaké rizikové situace jste v minulosti podcenila, nebo co jste si před projektem, ohledně rizikových míst a situací, neuvědomovala v takové míře?
6. Máte po absolvování besedy větší přehled ohledně prvků osobních ochrany?
7. Nosíte při sobě nějaký prvek osobní ochrany|?
8. Pokuste se výstižně přiblížit, jaký je přínos, že jste byla součástí preventivního projektu?

Příloha II. – Otázky předložené u řízeného rozhovoru

1. Probíhá spolupráce ohledně prevence kriminality a prezentace policie s Policií ČR na škole, kde působíte jako výchovný poradce nebo preventista?

2. V jaké míře spolupráce probíhá? Byl by ze strany školy větší zájem (více prováděná preventivní činnost ze strany policie) k těmto preventivním programům, prezentacím či projektům?

3. Setkali jste se, že při oslovení o zájem jakéhokoliv programu Vám ze strany policejního preventisty nebylo vyhověno?

4. Jaká problematika je z vaší iniciativy nejčastěji ze strany policie prezentována na vaší škole?

5. Vnímáte preventivní činnost ze strany Policie ČR, která je prováděna na vaší škole jako přínosnou a efektivní?

6. Po prezentaci Policie ČR u žáků vaší školy probíhá ze strany pedagogů komunikace ohledně reakcí a zpětné vazby na přínos realizované akce?

7. Jakou změnu uvítáte ohledně preventivní činnosti Policie ČR na Vaší škole?